

Науково-дослідний і інноваційний проєкт

Групове утримання підсисних свиноматок

У той час, як для утримання порослих свиноматок на практиці переважно застосовують системи групового утримання, зокрема й у закритих приміщеннях, то щодо групового утримання підсисних свиноматок точаться інтенсивні дискусії. Аналізуючи продуктивність і відповідність такого утримання добробуту тварин, дослідники такої системи утримання приходять до різних оцінок. Недоліки такого підходу пов'язують, зокрема, із збільшенням частки порослят, що смокчуть молоко «на стороні», зумовлюючи цим порушення під час смоктання. Внаслідок цього в порослят з'являються травми, вторинні інфекції і зниження продуктивності. Одночасно групове утримання підсисних свиноматок висуває високі вимоги до менеджменту та спостереженням за тваринами.

Цілі і перебіг експерименту

У цьому експерименті здійснювалося порівняння двох різних типів приміщень для групового утримання підсисних свиноматок. Дослідження мало на меті з'ясувати, чи може структурування приміщення на секції для лежання та активності впливати на частку порушень процесу смоктання і чи має це вплив на динаміку приросту порослят. Досліджуваний варіант приміщення «койкові бокси» був поділений на окремі секції для лежання («койки») і спільну зону для активності свиноматок. У варіанті приміщення «один простір» не було поділу на секції для лежання й зону активності.

Опорос свиноматок відбувався окремо у рухомих станках. Групове розміщення по три свиноматки з приплодом відбувалося тоді, як тільки наймолодшим поросяткам виповнювалося 10 днів.

В обох групових приміщеннях проводився облік даних шести груп свиноматок у кожному. Період дослідження тривав з лютого 2004 по березень 2005 року. Досліджувалися як дані продуктивності (результати приросту, втрати та їхні причини, індивідуальна вага поросят), так і поведінкові параметри на третьому й четвертому тижнях лактації. Оскільки в даному випадку мова йде про свиноферму без роботи кондиціонерів, то відповідно враховувалися дані мікроклімату в будівлі.

Експеримент 1: «койкові бокси»

Приміщення з «койковими боксами» мало чітко відокремлені функціональні зони (див. план). Приміщення ділиться на секцію для лежання («боксы») для окремих свиноматок з примикаючим до цієї секції гніздом для поросят і зону активності, в якій також здійснюється годівля.

Секції для лежання відмежовуються дерев'яними перегородками від сусідніх боксів, а дерев'яними балками висотою 12 см (поріг для підстилки) від зони активності. По боках і в задній частині секції для лежання розташовуються бортики для захисту поросят. Нагрів гнізд для поросят здійснювався за допомогою електричного інфрачервоного обігрівача. Секція для лежання і гнізда для поросят мали підстилку із соломи. Зона активності мала здебільшого підстилку з деревної стружки (тирси) і частково із соломи.

У зоні активності загон був поділений за допомогою перегородок на три окремі бокси. Опорос свиноматок відбувався окремо в цих боксах. Через 10 днів після останнього опоросу перегородки в зоні активності прибиралися, а три свиноматки з приплодом отримували, таким чином, у своє розпорядження, всю площу приміщення (бл. 31 м²).

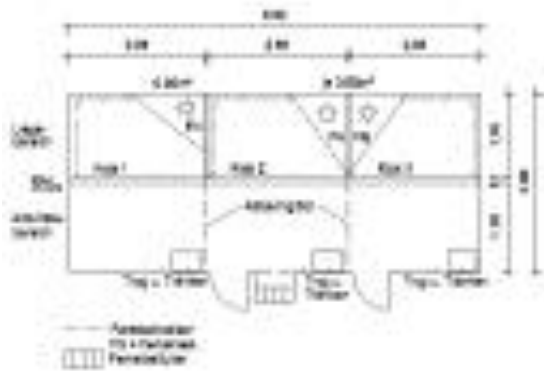

Рис. План приміщення «койковий бокс»

Фото 1. Варіант «койковий бокс»

Фото 2. Варіант «койковий бокс»

Експеримент 2: «один простір»

Приміщення з «одним простором» мало приблизно квадратний периметр без додаткового поділу на секції для лежання і зону активності для свиноматок (див. план і фото). Весь загін включно з гніздом для поросят мав підстилку із соломи. Загальна площа приміщення становила прибіл. 32 м².

Групи свиноматок були розміщені в цьому приміщенні через 10 днів після останнього опоросу. На відміну від «койкового боксу» розміщення в «одному просторі» було завжди пов'язано зі зміною місця тварин.

План приміщення «один простір»

Свиноматки під час годівлі в одному просторі

Порівняння обох систем утримання

Втрати поросят

Під час групової годівлі втрат поросят, які можна було б пов'язати з груповим утриманням, не було. Але у 2% відлучених від свиноматки поросят спостерігалось травмування, викликане ударами ногами. Половина таких випадків траплялася під час групового утримання.

Щоденний приріст

Поросята демонстрували загалом хорошу динаміку розвитку, маючи 246 грамів щоденного приросту протягом перших чотирьох тижнів життя і приріст 8 500 грамів за місяць. Невеликі переваги в щоденному прирості на третьому тижні життя при розміщенні в «койковій бухті» нівелювалися з огляду на сукупний приріст поросят. Таким чином, у розрізі всього періоду спостереження відмінностей між обома варіантами розміщення з огляду на щоденний приріст встановлено не було.

Активність свиноматок

Аналізуючи активність свиноматок, було з'ясовано, що свиноматки на третьому і четвертому тижні лактації недостатньою мірою сприймали визначений поділ в «койковому боксі». Загалом спостерігалось тільки 60% тварин, що лежали в «боксах». Ціль - усамітнення свиноматок у «койкових боксах» для лежання і годівлі поросят, щоб зменшити перешкоди та порушення процесу смоктання - загалом досягнута не була.

Перебіг процесу смоктання

З огляду на перебіг процесу смоктання (інтервал, синхронність, тривалість смоктання) відмінностей між обома варіантами приміщень встановлено не було. Щоправда, в приміщенні з єдиним простором спостерігалася дещо більша кількість смоктання чужими поросятами, а також більша загальна кількість чужих поросят під час процесу смоктання. Але це не мало впливу на порушення процесів смоктання, якщо порівнювати обидва варіанти утримання.

Оскільки з огляду на продуктивність і поведінку тварин значних відмінностей між обома варіантами приміщень встановлено не було, рішення щодо системи розміщення при стійловому утриманні має ухвалюватися в кожному окремому випадку в залежності від виробничих умов і з урахуванням зазначених нижче переваг і недоліків обох приміщень.

Переваги «койкових боксів»

«Койковий бокс» уможливує гнучке використання приміщення, а саме дає можливість подвійного використання приміщення: в якості окремої секції для опоросу, а також у якості групового загону для наступного періоду годування. Завдяки об'єднанню трьох окремих боксів для руху в один «койковий бокс», свиноматки з приплодом, у разі потреби, можуть залишатися в ньому окремо і на весь підсисний період (проблемні свиноматки, агресивні тварини тощо). Одночасно зникає необхідність переводити тварин в інше приміщення для спільного утримання, що також дає відповідні переваги в зменшенні стресового навантаження на тварин і в організації роботи.

Оскільки передбачений поділ в «койковому приміщенні» сприймався тваринами в недостатній мірі, відбувалося часткове забруднення секцій для лежання. Тому недоліком такого поділу приміщення є, зокрема, збільшення робочого навантаження, пов'язаного з очищенням секцій для лежання від гною.

Переваги приміщення з одним простором

У приміщенні з одним простором, як правило, можливе вільне планування території, оскільки форма приміщення не враховує вимоги боксу для опоросу. Одночасно тут можна легше об'єднати відповідні функціональні зони для свиноматок і поросят (наприклад, зона для годівлі, гніздо для поросят тощо) і забезпечити більш оптимальне розташування тварин. Оскільки загін не використовується для опоросу, в приміщенні допускається нижча температура, ніж у зоні опоросу «койкового боксу». Завдяки більш гнучкому плануванню і більш широкому діапазону температур можливе використання старих або більш простих будівель в якості свиноферм.

Рекомендації щодо менеджменту і планування боксів

Що змінюється внаслідок групового утримання?

Спостереження, проведені в рамках експерименту, доводять, що в разі групового смоктання (незалежно від типу загону) даються ознаки різні індивідуальні типи поведінки тварин, які при окремому утриманні свиноматок не мають такого значення, або є непомітними.

Так, у відношенні до встановлених зразків активності, а також кількості й тривалості процесу смоктання спостерігалися значні індивідуальні відмінності, які могли суттєво впливати на синхронність процесу смоктання і спокій у всій групі. Окрема свиноматка, поведінка якої значною мірою відхиляється від поведінки інших свиноматок у групі, може мати негативний вплив на успішність всієї групи в приміщенні. Помітні відхилення соціальної поведінки і поведінки, пов'язаної із годуванням, які мають окремі свиноматки, можуть бути ознакою перевантаження тварини, зумовлене перебуванням у групі (наприклад, збільшення актів смоктання в положенні стоячи, переривання процесу смоктання, відмова в смоктанні). У таких випадках від персоналу вимагається дуже хороша спостережливість і наявність відповідного досвіду, щоб у конкретному випадку вирішити, чи може відповідна тварина залишатися в групі, чи ні.

У разі групового смоктання материнські якості окремої свиноматки більш сильно виражені, ніж при окремому утриманні з фіксацією свиноматки. Готовність свиноматок захищати своїх поросят від персоналу, або й від інших свиноматок, може становити значну небезпеку під час виконання рутинних робіт персоналом. Тому при плануванні приміщень для групового смоктання має бути передбачена можливість для фіксації свиноматок. Одночасно слід спланувати певну кількість «резервних індивідуальних боксів», щоб мати можливість утримувати тварин окремо. В довгостроковій перспективі необхідно проводити селекцію свиноматок з хорошими материнськими якостями і з якомога меншим потенціалом агресії.

На момент створення груп вік наймолодших поросят має становити мінімум 10 днів. Різниця у віці між окремими виводками поросят має бути не більше 5 днів.

Які аспекти слід урахувати при плануванні групових боксів, виходячи з досвіду проведеного експерименту?

- Окремі місця для годівлі свиноматок: вони дозволяють індивідуальну годівлю тварин і можуть використовуватися для фіксації свиноматок (зменшення ризиків нещасних випадків!). Спільне прийняття їжі при подачі на кормовий стіл забезпечує більший спокій в групі і при смоктанні.
- Привабливе спільне місце для лежання з хорошою підстилкою для свиноматок.
- Достатньо велике, обігріте спільне гніздо для поросят у безпосередній близькості до місця лежання свиноматки. Широкий прохід для поросят з доступом до місця лежання свиноматки.
- Перегородка (або щось подібне) для закриття гнізда, щоб відгородити і спіймати поросят.
- Привабливе місце для підгодівлі, бажано поруч із місцем для годівлі свиноматок. Слід обов'язково враховувати принципи підгодівлі поросят, наприклад: прикорм повинен мати найвищу якість і найкращий склад, подача прикорму декілька разів на день на якомога комфортній площі.
- Якомога більш компактне і просте планування приміщення, зокрема, за наявності додаткового виходу на свіже повітря, щоб полегшити поросяткам пошук матері.

Групове утримання – за умови відповідного планування гнізда для поросят – є можливим і в неізолюваних, неутеплених будівлях.

Загалом, хороші результати приросту були отримані в обох експериментальних загонах з трьома свиноматками та приплодом в одній групі. У відповідності до досвіду, отриманого в рамках експерименту, утримання із груповим смоктанням висуває більші вимоги до спостереження і догляду за тваринами, ніж це має місце при індивідуальному утриманні. Відповідно вплив персоналу в обох системах утримання є дуже високим. Рішення щодо вибору виду утримання і планування боксів повинно ґрунтуватися на індивідуальних особливостях кожної ферми.

Інформація про проєкт

Керівник проєкту: д-р Крістіна Яіс

Робота над проєктом: Мартін Кюбергер

Тривалість проєкту: 2003 – 2005 р.р

Фінансування: Міністерство продовольства, сільського й лісового господарства федеральної землі Баварія

Номер проєкту: A/02/31

Цей матеріал перекладено українською мовою проектом «Німецько-українська співпраця у галузі органічного сільського господарства».

© Всі права захищені

Повне чи часткове відтворення чи передача цієї публікації в будь-якій формі чи будь-якими засобами, в тому числі електронними, механічними, шляхом фотокопіювання чи запису чи у будь-який інший спосіб можливе лише за попередньої згоди авторів або видавців.